

Крижевська Світлана Григорівна,

старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського», член Національної спілки художників України,

Берегуля Надія Георгіївна,

здобувач вищої освіти ОС «магістр» Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

Особливості жанру марини у творчості художників Одеси

Ключові слова: марина, пленер, композиція, Одеська мистецька школа.

Жанр морського пейзажу – марина особливо актуальний для Одеси як приморського міста. Писати море – складне завдання, що потребує від митця високої майстерності. Серед одеських художників, які визначились в жанрі морського пейзажу і започаткувавши певну школу, яка має своїх послідовників, можна виділити Юрія Єгорова, Ореста Слешинського, Адольфа і Наталію Лозу, Володимира Власова, Михайла Тодорова, Григорія Крижевського. Плідно працюють в цьому жанрі Сергій Лозовський та Петро Нагуляк.

Метром морського пейзажу можна вважати Юрія Єгорова – художника-мислителя, який створив свою модель живопису, що стала результатом тривалих цілеспрямованих пошуків форми втілення його оригінального образу моря. Море Єгорова – могутньо згибає в дугу горизонт, воно постає перед нами в безкінечному розмаїтті своїх станів. Майстер передав його могутність, сліпучий блиск, гру світла і тіні, безкінечний простір. Праця на натурі на пленері дозволяє спостерігати все кольорове розмаїття світу. Пластична і світова формула моделі світу в творах Ю. Єгорова мала великий вплив на формування художньої мови багатьох одеських художників.

Художня система Ореста Слешинського має міцну базу академічної освіти, в основі якої лежить об'ємно-пластична трактовка форми за допомогою світло-тонового моделювання. Це уміння в поєднанні з багатим природним

кольоровим баченням дозволило митцю безпомилково вирішувати складні задачі кольорового тону в живопису. Морські пейзажі майстра завжди обжиті людиною: човни на березу, якорі, корабель на рейді або пляжі, маяки. Самотній човен – найчастіший мотив його творів – є непрямою формою виразу психологізму в ліричному пейзажі. Вишуканий кольоровий стрій його картин базується на градаціях кольору і тону, утворюючи відчуття спокою, м'якості, тиші. Лінія горизонту, як і у Ю. Єгорова, має злегка вигнуту форму, підкреслену сферичність.

Співзвучною світосприйманню О. Слешинського була творчість Адольфа Лози. Співвідношення земля – море – небо в творах митця з плином часу змінювалось. Спочатку було багато землі, по якій текли ріки, зріли хліба, поступово простір завойовувала стихія води що переходить в безмежність неба. Живописному строю творів А. Лози притаманна світло кольорова експресія, що здебільшого пояснюється загостреним сприйманням цінності кожної хвилини життя. Адольф Лоза у композиціях велику увагу надавав ритму площин, кольоровим плямам, пластиці ліній. Живописець опанував навколишній світ, переосмислюючи його і перекладаючи на мову гармонії форми і кольору. Прагнення до підвищеної виразності надавало його живопису нових просторово – часових характеристик. Яскравий напружений колорит з якостями декоративності, зумовлював сплющення простору, перетворював його з ілюзії реального на самостійний, створений автором світ, існуючий в параметрах конкретного полотна. Відбувалось преображення пейзажного простору в образ світу.

Продовжувачем і спадкоємцем творчих досягнень Адольфа Лози стала його донька Наталія Лоза. У неї та сама тематика, що і у батька – чорноморські береги і міста, степ, українські пейзажі моря і гір. Але в ній більше лірики і ніжності, м'якості і суто жіночої сердечності. Її поетичний світ захоплює пронизливою соковитістю кольору, дивовижними вібраціями сонячного світла, неповторним колоритом, наповненістю високою поезією і красою простих речей. Для неї стан природи і стан душі митця поняття тотожні. Але при всій

ліричності, її пензель, з суто чоловічою силою, створює феєрію фарб, яскраво-сонячних, згармонізованих в могутньому емоційному звучанні. Сильний темперамент майстрині упорядкований стрункою архітектонічною композицією побудов, чіткого ліпного об'єму при пастозній насиченості фактури і удаваній легкості виконання. Творчість Наталії Лози завжди наповнена барвами Півдня, тепла і сонця.